

Erindringer fra Vestervig

Artiklen er en afskrift af et foredrag holdt af "Onkel By", politimester Chr. Lyngby Bach i Ålborg i 1949. Således skriver den 98 årige Fhv. direktør, civilingeniør Chr. Østergaard, Erie i Pennsylvania, USA.

Kort før sin død 16. marts 1992 sendte Chr. Østergaard nedenstående artikel til Sydthy Årbog.

Chr. Østergaard selv blev født på gården "Østergård" i Handrup, Vestervig sogn 19. maj 1893, og viedes 20. oktober 1923 i Forest Hills til Elisabeth Blume Knudsen, en datter af kredslæge Niels Blume Knudsen og hustru Birte Kirstine, dengang Vestervig.

De to CØ og CLB var således svogre.

Lyngby Bach, forh. politimester i Ålborg og dommerfuldmægtig i Vestervig.

Jeg er født i Vestervig i Thy 1878. Min far var købmand I. P. Bach, som stammede fra et gårdmandshjem på Mors. Min mor var af den i Vest-Jylland kendte slægt Breinholt - en slægt, som etatsråd Breinholt, én i slutningen af århundredet kendt landstingsmand, i en bog, som han har udgivet om slægten, betegner som en mellemting af storbønder, handelsmænd og herremænd. Min mors barndomshjem var den gamle herregård "Spøttrup" i Salling, som min morfar ejede fra 1850 til 1875, og som vi vist

alle har set siden dens restaurering.

Min far drev købmandsforretning i Vestervig fra slutningen af tresserne til sin død i 1916. Først en såkaldt blandet forretning, men siden 1885 udelukkende en handel en gros & en detail med korn og foderstoffer, tømmer, cement og kul. Hovedforretningen var i Vestervig. Men foretagsom som min far var, kom han efterhånden til at drive tilsvarende forretninger på tre fjordpladser i Thy og på Mors, til sidst også i Thisted by. Forretningen blev en af Vestjyllands største - af forretninger på landet vistnok den største. Min far var ikke alene en virksom købmand; han var også en hjælpsom mand overfor mennesker, som havde hjælp behov, og det er mig en stadig glæde ved besøg i min hjemby, når jeg taler med mennesker af den ældre generation, at modtage indtryk af, hvilket godt minde han har efterladt sig i Thy.

Da jeg var 9 år gammel, blev jeg sendt til Thisted for at gå i realskole der. Det var jo strengt nok for et 9-års barn at komme bort fra barndomshjemmet, og der var - uagtet at Thisted kun var godt 4 mil borte - ikke tale om at komme hjem ret ofte, foruden i sommerferien kun i julen, i påske- og pinseferierne og i efterårsferien. Cykler kendtes jo ikke dengang.

Nu ved jeg ikke, om De har det som jeg: nemlig at jeg, hvad der undrer mig, undertiden husker mærkelige små og ubetydelige ting fra barndommen. Må jeg nævne et eksempel. Da jeg i min første sommerferie kom hjem og var oppe på Vestervig Kloster, der ejedes af min slægt, spurgte man mig om, hvordan jeg syntes om at gå i Thisted Realskole. Jeg svarede da således, "Jo, godt nok, men jeg er ked af, at lærerne er så forfærdelig gamle". - Jeg har senere konstateret, at ikke én eneste af skolens 8 lærere var så gammel som 40 år. Jeg tør med denne erindring in mente knap nok tænke på, hvorledes nutidens drenge betragter mennesker, som for eksempel er blevet over 70 år gamle.

En erindring fra mine drengeår af mere alvorlig art har jeg om provisorieårenes politiske røre, som var af en sådan art, at politisk uoverensstemmelse skilte slægterne, og i min slægt på mødrene side var der to eksempler på uvenskab som følge af politik, som tragisk nok for det ene tilfældes vedkommende varede livet

Bilen holder her med købmand Bach's forretning i Vestervig i baggrunden

ud.

Jeg tog præliminæreksamen i Thisted i 1893 og kom derefter til København for at komme i latinskole. Først måtte jeg, som ikke i Thisted havde haft lejlighed til at lære græsk og latin og nu skulle lære 4 klassers pensum i løbet af 2 år, læse hos en højt begavet ung student, Carl S. Petersen, som jeg senere har haft megen glæde af at træffe (han blev senere overbibliotekar ved Det Kgl. Bibliotek og en berømt Holbergforsker), og i 1894 kom jeg - efter at have bestået prøven i græsk og latin - i Borgerdydskolen i Stockholmsgade. En aldeles fortræffelig skole, som lededes af Dr. Tuxen og Dr. I. L. Heiberg (senere professor ved universitetet). Af andre lærere var Dr. Verner Dahlerup (ligeledes senere universitetsprofessor) og den berømte kunsthistoriker professor Julius Lange.

Det var ikke uden ængstelse, at jeg - en dreng fra landet - kom ind i denne københavnske skole. Latinskolerne var dengang mere bourgeoisprægede end nu, og jeg kunne godt se, at jeg var knapt så fin i tøjet som de andre. Det var dog flinke drenge, som jeg kom i klasse med, så det gik helt godt. - Men det var ikke altid så let for drenge, som kom fra landet. Min broder, som nogle år senere, 12 år gammel kom i samme skole har fortalt mig, at på hans første skoledag i det første frikvarter stimlede klassens drenge sammen om ham - drengen fra landet - og en af

drengene gik så hen og følte uden at sige noget med tommelfingeren på opslaget af hans tøj, og hele koret opløftede da en umådelig latter. Det er den slags, som gjorde ondt, men det var et eksempel på, hvorledes børn, uden egentlig at ville det, undertiden kan være grusomme mod hinanden.

Under min skolegang i Borgerdydskolen havde jeg den sorg at miste min mor, kun 44 år gammel, efterladende sig min far og 3 drenge, jeg 16 år, mine brødre 9 og 6 år gamle.

Efter studentereksamen i 1896 begyndte jeg at studere jura.

Udenfor studierne var mine interesser navnlig musik, teater og politik. Hvad musikken angår var jeg, som havde arvet mine forældres kærlighed til musik, en flittig koncertgænger, og jeg dyrkede også musikken ved gennem hele min studietid at tage undervisning i klaverspil (hvad jeg også havde gjort i mine drengeår). (Overstreget: Men dette er det gået sørgeligt tilbage med senere i livet; thi jeg har desværre forsømt det - som det ofte går i livets travlhed).

Noget for mig værdifuldt var min følgen den fremragende klaverspiller og musikpædagog professor Anton Hartvigsen's gennemgang og analyser af de store komponisters hovedværker. Det var noget for sig og var umådelig interessant. - I en årrække i trediverne har man for øvrigt haft noget tilsvarende gennem nu

Parti fra Krik 1916 - Bach's købmandsforretning først på billedet

afdøde Rudolf Simonsen's musikhistoriske foredrag i radioen.

Hvad min teater-interesse angår, var slutningen af halvfemserne en rig teatertid, hvor man ikke som nu havde blot et teater, som ragede op over de andre, men to, nemlig foruden Det Kgl. Teater, Dagmar-teatret, som var under ledelse af Martinus Nielsen - en mand som satte sig høje mål, og som havde glimrende kunstnere, først og fremmest brødrene Johannes Poulsen og Adam Poulsen og den vidunderlige Anna Larsen.

Hvad det politiske angår, hørte jeg til de rødeste røde (hvad der i det lille konservative Vestervig betragtedes som noget nærmest revolutionært). Vi, som blev studenter i sidste halvdel af halvfemserne, fik - tror jeg - for de flestes vedkommende den indstilling ved at se et afmægtigt højre, som kun var i stand til at vælge 7 eller 8 folketingsmænd, blive ved med at klamre sig til magten.

Foruden min interesse for den egentlige politik gik jeg op i den lille politik i Studenterforeningen, hvor jeg hørte til oppositionsførerne C. N. Starcke's og P. Munch's nærmeste våbendragere. Et anliggende, som optog os meget, var spørgsmålet om de kvindelige studenter optagelse i foreningen. Det havde tidligere været udelukket, at de kunne blive medlemmer; det satte gamle højrestudenter, der årene igennem havde været i stand til at vælge senatorerne, sig imod med hænder og fødder. Omsider sejrede vi, og jeg husker endnu den næsten endeløse jubel, som hilste

afstemningsresultatet og næsten var ved at vælte hallerne på Gammelholm (der lå Studenterforeningen dengang).

(Overstreget: Og jubelen kulminerede, da en flok studenter ved midnatstid kom slæbende med (eller måske bærende) to unge studiner. Jeg tror såmænd ikke, at det var så morsomt for de unge piger at blive ført ind i den store og larmende forsamling af studenter i en sal, hvor man dengang på mødeaftener røg sådan, at man kun kunne skimte dem, som var i den anden ende af salen).

Min far, som rejste meget, kom i mine studenterdage hyppigt til København, dels for at besøge sine 3 drenge, idet begge mine brødre nu også var kommet i Borgerdydskolen, dels på vej til Sverige, hvor han havde købt en skov ved Smålandsstenar. En del år senere, efter afskovningen af den første skov, købte min far en ny skov, ligeledes i Småland (ved Mararyd). Det så jo ikke ilde ud på tømmerhandelens papir at have anført: "Tømmer fra egen skov i Sverige". Det lader sig for øvrigt ikke mere gøre, at en udlænding kan erhverve fast ejendom i Sverige, lige så lidt som en udlænding nu kan erhverve fast ejendom i Danmark. Jeg fik af og til lov til at tage med far over i Småland, hvad der jo var morsomt, også fordi jeg kunne medtage min bøsse og mine fiskegrejer. Også flådningen af træ ad elvene (henholdsvis Nissan og Lagan) var interessant for den, som ikke før havde set det.

Hvad det juridiske studium angår, blev dette

drevet fortrinsvis med benyttelse af privatmanuduktører og mindre ved at følge universitetsforelæsningerne. Alt for lidt fulgte man forelæsningerne; thi det var betydelige universitetslærere. Blandt andre den højt elskede Julius Larsen; den originale og vittige Deuntzer (som blev den første konseilspræsident efter systemskiftet), og statsretslæreren og provisorieforsvareren Henning Matzen, som vi radikale studenter naturligvis var dybt uenige med; men tilegne os hans standpunkter for at kunne gøre dem til vore egne ved eksamensbordet, om vi skulle komme op i Grundlovens § 25, måtte vi jo.

Efter juridisk embedseksamen i februar 1903 forlod jeg København og tog hjem til Vestervig. Jeg fik der, efter at jeg i april måned havde nået den nødvendige fuldmyndighedsalder (dengang 25 år) beskæftigelse som overkomplet og derfor ulønnet fuldmægtig hos herredsfogeden i Hassing og Refs Herreder, Vestervig. Noget engagement kunne jeg ikke tage nogetsteds, om noget sådant havde tilbudt sig, thi jeg ventede at skulle ind som soldat efter session i sommeren 1903. På sessionen blev jeg også udskrevet, men trak frinummer. Dette var jeg den gang glad for; men når jeg senere i livet mange gange har været sammen med gamle soldater ved deres jubilæumsfester, har jeg tænkt på, om jeg ikke er gået glip af noget ved ikke at have oplevet soldaterlivet.

Kort efter sessionen blev som følge af en fuldmægtigs afskedigelse en stilling som fuldmægtig hos herredsfogeden i Vestervig ledig, og herredsfogeden tilbød mig stillingen fra nytår 1904. Jeg modtog tilbuddet, som lød på den svimlende gage af 1.000 kr. om året med ret til sammen med en 2 år ældre allerede ansat fuldmægtig ved navn Niels Engelsted (en udmærket mand) at drive privatiserende virksomhed. Dette sidste var nu ikke på forhånd meget bevendt; thi vi var jo meget unge, hvortil kom, at den afskedigede fuldmægtig i de måneder han havde tilbage, gjorde alt muligt for at skade os hos befolkningen ved at udbasunere vor uduelighed og understregede dette ved ikke at overlade afviklingen af hans privatforretning til os, men til en af jurisdiktionens sagførere.

Jeg kunne indtil videre kun regne med den faste gage. Denne blev dog dengang ikke betragtet som noget helt ringe. Ja, en ven af min far - en sagfører - skrev til min far og lykønskede

Sognerådsformand J. P. Bach,
Vestervig 1883 - 1885

ham til det fuldkomne eksempløse held, hans søn havde haft ved så hurtigt efter embedseksamen at få en så glimrende stilling. Det eksempløse held var altså pengeligt set: 83 kr 33 øre pr. måned.

Nå, Engelsted og jeg gik altså i gang nytår 1904 sammen som fuldmægtige hos vor sjældent dygtige chef, etatsråd C. B. Hansen. Vi gik ind i arbejdet med stor respekt for dette; ja, vi følte ligefrem ærbødighed for arbejdet, når vi i vor chefs fravær indtog dommersædet i den smukke gamle retssal, på hvis fire loftsbjælker, der stod malet følgende for rettens pleje gode sentenser, alle hentede fra Christian den 5'tes danske lov:

Ingen må tage sig selv ret, men enhver skal tale og dele sig til rette og dommerne skulle skikke hver mand lov og ret uden vild og alle kontrakter, som frivilligen gøres, skulle holdes i alle deres ord og punkter og dommerne skulle processerne det mest mulige forkorte.

Den sidste var jo én til sagførerne. Og den stod pudsigt nok på den bjælke, som var nærmest sagførernes bord.

Desværre beholdt vi kun vor udmærkede chef i ca. 5 år, idet en tunghørhed, som steg til næsten døvhed, tvang ham til at tage afsked allerede i 60-årsalderen. Denne tunghørhed var årsag til, at vi skiftedes til altid at gå med i retten som hans sekretær, hvad der var særdeles lærerigt.

Efter etatsråden fik vi Otto Schwartz, en

elskværdig, litterært og kunstnerisk interesseret mand, men med minimalt begreb om det hele. Han havde fået en dårlig uddannelse til herredsfogedembedet - først ansat i skiftekommissionen i København i en snes år, derefter i ca. 5 år byfoged i Skagen, landets mindste embede. Det blev en meget byrdefuld tid for os - også af den grund, at han i de 7 år han beklædte embedet i Vestervig var fraværende i næsten 3 år for ophold på alle mulige rekreationshjem og klinikker. Vi havde dog den tilfredsstillelse, at justitsministeriets kasseinspektør Topsøe-Jensen under besøg gentagne gange sagde til os, at man i ministeriet var meget tilfreds med os.

I hans efterfølger, min sidste chef, herredsfoged Fugl, som nu bor i Ålborg, fik vi igen en dygtig mand til embedet.

Hvad vor private forretning angår, havde vi - som ventet - store begyndelsesvanskeligheder, og der var langt mellem forretningerne. Men efter 4 års forløb havde jeg dog den - set med tidens øjne - ret pæne indtægt ca. 3.500 kr., og på denne indtægt giftede jeg mig. Min kone var datter af distriktslæge Blume-Knudsen, senere kredslæge i Nørresundby.

Min far byggede et dejligt hus til os af størrelse som vort nuværende hus på Hasserisvejen. Vi klarede os storartet med vor indtægt 3.500 kr. Det var, når man nu tænker derpå, temmelig fantastisk, at man kunne bo i et sådant hus. Men der var jo godt forslag i penge dengang. Føden kostede meget lidt, brændsel ligeså, skatterne af indtægten var minimale, et sæt tøj kostede 55 á 60 kr., lønnen til en ung pige ca. 10 á 12, højst 15 kr. om måneden.

I 1912 steg min indtægt til 4.800 á 5.000 kr. Den stigning må have gjort mig svimmel; thi fra det år holdt jeg bil. Bilen - en ny åben Fordbil af den slags, som unge mennesker ler højt af, når de ser afbildninger i biografen - var ganske vist en foræring fra min far. Men alligevel!

Vanskelighederne for bilister - jeg var én af de første i Thy - var store. For det første var det kun i tiden fra 1. maj til 15. august tilladt at køre hele døgnet, i de 8½ måned var det forbudt at køre efter mørkets frembrud. Højeste tilladte hastighed var 30 km. i byer og landsbyer dog kun 15 km. Selv denne beskedne hastighed må have forekommet den daværende politimester i Ålborg (byfoged Gad) for at være for høj; thi i 1911 var der fra justitsministeriet kommet en

bekendtgørelse (utvivlsomt efter byfogedens indstilling), hvorefter højeste lovlige hastighed i en række gader i Ålborg (Slotsgade, Algade mfl.) var 10 km i timen. Dette med hastigheden var dog ikke det værste. Værre var det, at kun læger og dyrlæger havde lov til at køre på alle veje; andre måtte kun køre på amtslandevejene. Jeg fik som den første i Thisted Amt tilladelse til at køre også på kommunevejene, og det gik til på følgende kuriøse måde:

I den da gældende lov stod der, at amtsrådet kunne meddele en mand tilladelse til at køre på kommuneveje, når et flertal af sogneråd anbefalede det. Jeg skrev da til jurisdiktionens 13 sogneråd og anmodede om anbefaling. Svarene, som jeg afventede i stor spænding, var 6 ja og 6 nej, hvortil til sidst kom et ja fra sognerådet på en ø, hvortil man den gang slet ikke kunne komme over med bil, idet der kun fandtes en robådsfærge. Med dette ejendommelige flertal rettede jeg henvendelse til amtsrådet, hvor formanden amtmand Bache (senere Ålborg) slog et slag for mig og trods modstand fra flere sider fik tilladelsen på den måde, at jeg måtte køre i ethvert øjemed i de kommuner, som havde sagt ja, men i de kommuner, hvor man havde sagt nej, kun i tjenstligt øjemed. Afgørelsen vakte harme hos mange og fremkaldte en del avisskriverier, og formanden for sognerådet i den største kommune, Hvidbjerg-Lyngs, proprietær Jacob Odgaard, hvor man havde sagt nej, udtalte i sognerådets første møde ifølge det offentlige referat, at amtsrådets meddelelse af tilladelsen var en "grov krænkelse af det kommunale selvstyre". Ja, mindre kunne ikke gøre det. - Men forholdet var i virkeligheden det, at de fleste landboere bekendte sig til den opfattelse, som ved en første automobillovs behandling i Folketinget blev udtalt af Jensen-Bælum: at sådanne køretøjer burde det kun være tilladt at køre med i byer eller landsbyer, når der foran gik en mand, som ringede med en klokke eller svingede med et flag.

Nå, harmen gik jo efterhånden over.

Hvad vor forretning angår, voksede den under inflationsperioden i første verdenskrig til de store højder, idet der handlede landejendomme i en hidtil ukendt grad. Og på dette niveau blev privatforretningen ved at holde sig i al den tid, jeg var i Vestervig. I 1918 forlod min udmærkede kollega og ven, Niels Engelsted, vort

Distriktslæge Blume Knudsen på Vestervig sygehus med besætningsmedlem fra dampskibet Cabral fra London, der strandede ved Lodbjerg.

samarbejde, idet han havde købt en stor sagførerforretning på Sjælland; i hans sted kom en ikke mindre udmærket mand, Valdemar Hansen, nu dommer i Sorø.

Nu til dags vil man vel finde, at virksomheden var en underlig blanding af offentlig virksomhed og privat virksomhed, og i den kampagne, som i en årrække førtes mod ordningen - altid fra sagførerside, aldrig fra befolkningens side - anførtes altid faren for kollisioner mellem hensynet til det offentlige og hensynet til det private. Herimod blev det anført fra fuldmægtigs side, navnlig fra fuldmægtigenes formand, den senere landsdommer Helge Bentzen:

- 1) at sådanne kollisioner ikke var af anden art end, at enhver rettænkende mand, som gav sig af med offentlig tjeneste, kunne klare dem,
- 2) at det var en for staten billig ordning, og
- 3) at ordningen medførte et for en fremtidig embedsmand velset kendskab til befolkningen (et kendskab, som den nuværende fuldmægtigstand kun i ringe grad har lejlighed til at få).

Ordningen eksisterer som bekendt ikke mere, idet den ophørte i 1935.

Min fuldmægtigtilværelse var interessant. Interessant også på grund af samarbejdet med jurisdiktionens sognefogeder - et samarbejde som dengang betød mere end nu. Flere af sognefogederne sad i deres gårde som anden eller tredje generation, nogle af dem tilhørte en slags sognefogeddynasti. Mange af dem var betydelige personligheder i besiddelse af en særpræget bondekultur og af en smuk slægtsstolthed. Sognefogeden i Agger gik

almindeligvis under navnet: Kongen af Agger, og han var virkelig en herskerskikkelse, mest imponerende at se på, når han ved strandinger som bestyrer af redningsvæsenet dirigerede redningshjælpen. Han havde i den egenskab i sit lange liv reddet mange hundrede skibbrudne, og hædersbevisninger fra flere lande smykkede hans bryst, når han var klædt til fest. Jeg besøgte for 14 dage siden hans efterfølger som sognefoged, også en interessant mand, en fuldkommen Michael Ancher-fiskertype. Han talte for et par år siden i radioen om redningsarbejdet på Vestkysten. Han bliver nu til januar 88 år, men er stadig i fuld vigør (jeg traf ham ude på hans mark i færd med at forke korn op på et højt kornlæs). Han er stadig i funktion som sognefoged, formentlig landets ældste.

Endnu en sognefoged skal jeg nævne, sognefogeden i Helligsø, Jens Erik Jensen. Også han tilhørte et sognefogeddynasti, og han er fader til nuværende biskop i Ålborg, Erik Jensen.

Min tilværelse var som sagt interessant. Den gav mig lejlighed til at komme i forbindelse med en mængde mennesker i en befolkning, som jeg holdt af, og det var et raskt og friskt liv i en egn med en smuk og særpræget natur; når min tid på nogen måde tillod det, kunne jeg også dyrke min hobby jagten (der var dengang i Sydthy rige jagtmuligheder i sammenligning med nu - specielt nede ved de store Flade og Ørum Søer).

En særlig oplevelse var de på den kyst talrige strandinger, som nu - efter opfindelsen af radar o.l. - kun forekommer sjældent. Men dengang var de talrige, beroende på, at der fra Thyborøn Kanal og et par mil nordefter var en ejendommelig strømsætning, som narrede og bragte skibene til at strande.

Af hensyn til strandingen var der fra herredskontoret statstelefon til strandfogeden i de forskellige stranden, men i øvrigt havde vi under min første chef ikke telefon på kontoret (etatsråden havde den morsomme opfattelse, at det var ingen nytte til, og at det ville forstyrre arbejdet på kontoret for meget; nu var der det, at der dengang ikke var ret mange mennesker på landet, som havde telefon).

Engang i 1909 (natten til påskedag) oplevede jeg det ejendommelige, at jeg i anledning af melding om stranding rykkede ud (det var med hest og vogn). Målet var Lyngby. Da jeg efter et par timers forløb nåede derud, var der i mellemtiden strandet et skib til, ca. 1 km fra det

Den tidligere Bachs villa og dommerbolig. Musikskolen og Egnshistorisk Arkiv

første.

En ejendommelig personlig oplevelse fik jeg i efteråret 1919. Der blev meldt stranding syd for Agger, og jeg foer afsted (nu havde jeg jo bil). Ved min ankomst til strandingsstedet viste det sig at være et stort engelsk skib "War Toronto". Havet var stærkt oprørt, således at redningsbåden ikke kunne gå ud, og besætningen, 29 mand, måtte derfor reddes ved hjælp af redningsstol. Efter at 28 mand var kommet i land på den måde, opstod der ved forklaring af styrmanden frygt for, at den 29. mand - kaptajnen, som trods lang venten ikke lod sig se på dækket, befandt sig i hjælpeløs tilstand, fremkaldt ved spiritusnydelse (det var forøvrigt ikke ualmindeligt (jeg har set det adskillige gange) at en skibskaptajn for hvem en stranding kunne være, altså i tilfælde af forsømmelse fra hans side, en personlig katastrofe, straks efter at skibet var stødt, drak sig en ordentlig rus til for at dulme frygten).

Jeg lod mig da i redningsstol transportere ud på skibet for at skønne over situationen. Det var mærkeligt at køre derud i redningsstol, svævende over et oprørt hav og fra masten, som redningsstol-linen var fastgjort til, at stige ned på dækket af et strandet skib. Den engelske kaptajn viste sig at være rigtig godt fuld, men ikke at trænge til nogen hjælp. - Man har sagt mig, at redningsstol aldrig før var blevet benyttet til

andet øjemed end til redning af skibbrudne fra skib til land.

Der var jo ikke det mindste farligt ved sagen. Men ved en anden stranding af et finsk træskib nogle år før - ligeledes på Agger Strand - skulle jeg meget have betakket mig for at komme i redningsstol. Da skete der det, at stolen med de skibbrudne (hvis antal var 14) gang på gang kom ned i bølgerne, og folkene kom ind på stranden i en tilstand, som grænsede til bevidstløshed. Umiddelbart før de nåede stranden, blev de modtaget af redningsmandskab, som dannede kæde, og som endnu ude i bølgerne hældte brændevin i dem. Ikke 10 minutter efter, at den sidste mand var kommet i land, faldt skibets mast, og kort efter brød skibet sammen og drev i store flager, brædder og inventar ind mod standen.

Mit offentlige arbejde skiftede karakter, da retsreformen trådte i kraft den 1. oktober 1919. Jeg gik derefter fra at være herredsfuldmægtig over til at være dommerfuldmægtig. Men jeg bevarede min tilknytning til politiets arbejde derved, at jeg - på grund af, at det nyoprettede politimesterembede, som havde sit sæde i Hurup, ikke havde eller i min tid fik fuldmægtig - tilbød de vekslende politimestre, at de kunne regne med, at jeg under deres fravær på ferier eller lignende var villig til at tage konstitution for dem, og således gik det til, at jeg i årene 1919-

1931 havde politimester-konstitutionerne, hvad der blev af betydning for mig senere hen.

(Overstreget: Undertiden kunne det jo ske, at konstitutionen faldt på en tid, da også dommeren skulle bort, og da jeg naturligvis ikke på en gang kunne være dommer og politimester, ordnedes sagen på den måde, at min kollega, Valdemar Hansen, fik dommerkonstitutionen og jeg politimesterkonstitutionen).

I en lang årrække fik jeg ved siden af mit almindelige arbejde et bankmæssigt arbejde. Jeg var allerede fra 1918 medlem af Landmandsbankens delegationer i Sydthy, først for bankens Vestervig-afdeling, siden tillige for hovedafdelingen i Hurup. Landmandsbanken havde i 1917, kort efter min faders død, købt den af ham i 1895 stiftede Thylands Bank. Men i 1925 stiftede jeg sammen med 2 venner Thylands Bank nr. 2, idet vi købte banken tilbage fra Landmandsbanken på gunstige vilkår. Bankarbejdet interesserede mig overmåde, og jeg var fra stiftelsen og indtil min bortrejse fra Thy næstformand i bankrådet. I 1928 fratrådte bankens direktør, og der blev da rettet enstemmig opfordring fra repræsentantskabet til mig om at modtage direktørstillingen. Jeg bad om betænkningstid i nogle dage, men svarede derefter afslående; thi dels havde jeg jo ikke faglig uddannelse som bankmand, og dels - og navnlig - foretrak jeg at blive ved mit egentlige fag.

Ja, jeg må her gå nogle år tilbage for at fortælle, at justitsministeriet ved kontorchef Hvidt (den senere sø- og handelsretspræsident) i marts 1920 i forbindelse med genforeningen spurgte mig, om jeg var villig til at modtage dommerembedet i Sønderjylland. Spørgsmålet var smigrende; thi jeg var jo kun godt 17 års kandidat. Jeg svarede imidlertid, at jeg ikke for tiden var liebhaver til embede. Jeg havde nu ikke særligt mod på Sønderjylland. Men først og

fremmest beroede mit svar på, at jeg allerede dengang beskæftigede mig med tanken om permanent at blive, hvor jeg var, og denne tanke voksede sig, efterhånden som årene gik, mere og mere fast.

Og det ville rimeligvis være blevet resultatet, om ikke mit hjem i efteråret 1931 var blevet ramt af den sorg, at vor datter - dengang 17 år gammel - blev angrebet af en alvorlig kronisk sygdom, nemlig sukkersyge.

Min kone og jeg blev da enige om, at jeg skulle søge embede, idet vi så således på det, at livet for vor datter ville blive lettere, om hun fremfor på landet levede i en by, og navnlig da, om det kunne blive i en stor by - med dens fremragende læger og dens større muligheder for, at hun kunne få en beskæftigelse.

Og jeg indsendte da i november 1931 den første embedsansøgning, som jeg nogensinde havde indsendt. Beskeden var jeg just ikke, thi det første embede jeg søgte, var ét af de mest eftertragtede politimesterembeder i landet, nemlig Hillerød. Det andet embede, der blev ledigt, var Ålborg, og det fik jeg i januar 1932.

Det var mærkeligt for os at drage bort fra min fødeegn Thy. Også mærkeligt var det, at forlade et dejligt hus, vort første hjem. Huset var usolgt, og der var faktisk ringe udsigt til at få det solgt på det tidspunkt (landbrugskrisen i tredivernes begyndelse var på sit højdepunkt). Nogle måneder senere blev det dog solgt til staten, og det er nu et af landets mest indtagende embedsboliger for dommeren. Men prisen var ringe. Jeg havde nogle år før gjort ejendommen yderligere tiltalende ved at anvende mange penge på den store have, som jeg lod omlægge og forskønne ved hjælp af en havearkitekt. Jeg fik 21.500 for ejendommen. Ja, sådan kan tiderne skifte med hensyn til værdier.

Kilde: Sydthy Årbog 1992, side 6-15.

Vestervig set fra bogen 1893